

EA 28006

Walu helinad.

Ümletamud

J. Angerson.

Jurjewis, 1898.

Trükitud wälkaandja kuluga.

Walu helinad.

Luuletamud

J. Angerson.

Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

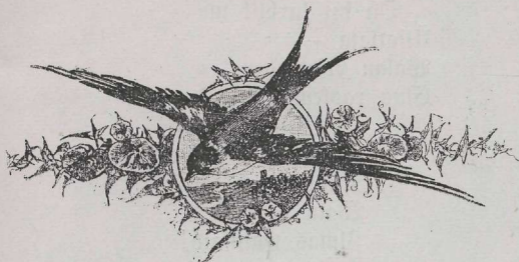
EA 28006

Jurjewis, 1898.

Trükitud wäljaandja kuluga.

Дозволено Цензурою.
Юрьевъ, 23 февраля 1898 года.

А. Grenzsteini trüff Burjewis.

Walu helinad.

Walu helinad
Ilmas tõusevad —
Piksepilwena
Sõudwad rutuga!

Häda ohuga
Külitud on maa —
Wiletsate hääl
Kõlab siin ja jääl!

Nutu pisaraid
Silmis — walusaid,
Näha igal a'al
Mure rikkal ra'al!

Oh kui kurblik ma
Üliotsata —
Walan piisraid
Elus raskemaid!

Seft mu kannel ka
Nutul kõlab ta,
Walu helinaid
Ilmas walusaid!

Kolmefordsed helinad.

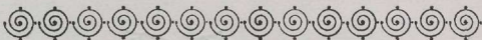
Walurikkad helinad
Kolmefordselt kõlawad,
Ujutawad üle maa
Dma pisaratega:

Üks on lapse hüüdmine
Kõlab kättist emale;
Mitamata — wäetife
Suiguks pea surmale!

Teine waene paluja
Koputab ju uksele,
Palub pisaratega
Palufest — et nälgas ta.

Kolmas wäeti wanake
Suikumaz ju surmale,
Tema walust ohkehäält
Kuulda surma woodi päält!

Kolmefordsed helinad
Walurikkalt kõlawad —
Kättist kuni hauala
Käiaks pisaratega.

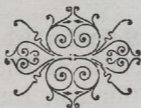
Elu rada.

Dh kuis mureline elu rada
Kallist hällist — kuni hauani!
Ei mind üksigi saa siin rõõmustada
— Kändan mure orus alati!

Helde ema pisaril mind kandnud
Wäetimalt see mure ilmasse —
Kurblis saatus oma kätt mull' andnud,
Waatab naeratawalt filmasse!

Kuldne lapsesõlwe elurada,
Millest teised rõõmul räägiwad —
Toonud mulle ohkamisi sada,
Zätanud filmi walupisarad!

Minu lilleluht ja aasa ilu,
Seisab furnu riides kuluna!
Minu waarik — kallis metsa wilu,
Hääwitatud surma kirwega! —

Iliting.

Sa waatad nii naertes mu palge
Kui tunnefid rõõmu ja weel,
Et kahwatand olen ja — walge
Kui sureja wifati eel!

Ei muret saa keegi ju katta
Kui ajumas palgel on ta,
Ei ohkamist enam ka matta
Kui rinnas ju walutab ta!

Ei kurwastus pole ka nali
Et naerates pilkad weel mind —
See söömas kui iliting — wali,
Ta kodumaaks saanud mu rind!

Sa parem wõid mujale waata,
Kui mind — et murelik ma,
Wõid ilmasse pilkufid saata
Kus rõõmul wõid naerata ja.

Dh lillefene uinu maga!

Dh lillefene uinu maga,
Sul pehmeks padjaks raudne
jää!

Dh uinu diefene waga
Siis fewade sull' tuleb hää!

Külm tuleb — toob ka kurrvastusi —
Ei talweke ju taewa jää;
Külm tuleb — wõtab rõõmustusi —
Ei talwe kurbdus mööda lää!

Külm tuleb — sadab lumefene
Ja niidul murmel praksub jää,
Siis puhkat wangis lillefene —
Külm woodite sull' pole hää!

Ei talweke ju kaua festa
Tall' surmaks loodut fewade,
See tuleb noorus rõõmudega
Ja päästab sind oh lillefe!

Sest lillefene uinu maga
Kui külm sul küll on raudne jää —
Dh uinu diefene — waga
Siis fewade sull' tuleb hää!

Kes see
küsib

Kes see küsib minu
elust,
Kes see küsib minu walust,
Kes see kuulab kaebamisi,
Kes see wõtab kurbustusi?!

Isa kangel, kessel' kaeban,
Ema kangel kessel, ütlen —
Ded, wennad, sugulased
Need on ise hädalised!

Mund fui kanda — kanda ifka
Päewi rasteid — murelikka! —
Elan wõhi-wõera warjul
Elan wõhi-wõera hirmul!

Ei üksgi . . .

Mu elu laewa-
fene

On läinud merele,
Kus tee nii waewaline
Ja kaugel rannale!

Ei ole ankrut — auri,
Mul kardetawal teel,
Ei juhitawat tüüri
Et lootust oleks veel!

Kui helde tuulefene
Ei aja rannale,
Siis närtsib huulefene
Ja waob laintesse!

Ei üksgi enam nuta,
Ei leina kahetse,
Ei üksgi enam rutta
Mu waeße kalmule!

Ma olen ka omaga rahul

Sa naerad mu ruuna ja rege
Et wiletsad — inetud nad;
Sa naerad mu tuksi ja muri
Et käies neil wiltakad raad.

Sa naerad mu lehma ja lammasi,
Mu pisikest kassikest ka!
Sa naerad mu haiget hammasi
Mu südand — minu rinnasfa!

Sul õigus! — Sul paremad palju,
Ei wõistelda sinuga saa! —
Ma olen ka omaga rahul,
Ei paremaid igatse ma.

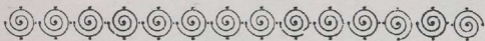

Duu
sünnipäewaks.

Su hõbejuukse
fatte alt
Dn kulda leida
hiilgawalt,
Ja sinu soojas südames
Dn õigus õitsmas öiedes;
Su elutüpsus — helde meel
Dn õppuseks ka teistel weel.

Seks ilmun weikse salmiga
Su sünnipäewal häällila
Ja soowin sulle õnne — hääd
Et taewas kaitseks hallipääd,
Et kuu helde IJa weel
Sind lasteks kää eluteel!

S õ b r a l e .

Mul pole õde, wenda
Ei kallist emakest,
Mü lootused ei lenda
Ka üle muredest!

Ma loodan ainult rahu
Weel sinu rinna na'alt —
Ei teised rõõmud mahu
Mü põue — eluraalt!

Ei leia trundust armu
Ma teise südamest,
Kui sinu arm ka kustub
Siis ootan surmakest!

Ära räägi!

Ära räägi sõpruselst
ja mulle,
Mis mult riisunud on
jäljeta!
Ära räägi õnnest ega
rõõmust,
Seega süitad südand wa-
luga.

Süitad südand, mis ju ammuft ajast
Põleb — hoigab häda risti all,
Haawat hinge — kurwastuse kajast
Waike rahuranna ligidal.

Räägi parem kurwastuseft — hädast
Rohkest walurikkaift päewadest —
Räägi mulle minu hõbe juukstest —
Minu walutawast südameft.

Ma nutan.

Ma nutan tare
ukse rõhtul,
Et pimedus on
õuesja!
Ma nutan hommi-
tul ja õhtul,
Et süda sulab
põuesja!

Ma nutan pilksil pime
öödel
Ja ohkan woodis ra-
huta!

Ka wõitlen unenäo teedel
Ma nagu Jaagub — murega!

Ma nutan kuni koidu kuma
Ju taewa serwal naeratab;
Ma nutan kuni fiirte summa
Sääl pimedusest wõitu saab!

Kurtja hingete.

Kallist igatsust ju
põues
Tunnen ammu ma,
Et sääl kõrgel finiõues
Armas elada!

Ülitallis tunnikene
Sõua rutuga,
Kallis päästja inglifene
Sõua, sõua sa!

Tule alla kõrgest taewast
Suurest õnsusest,
Päästa nutust, päästa waewast
Kurtjat hingekest.

Ülitallis tunnikene
Tule rutuga,
Armas päästja inglifene
Sõua pea sa!

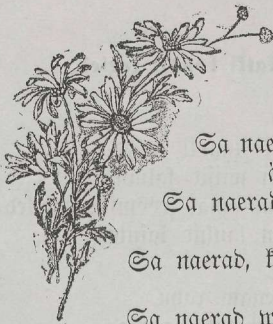
Ma kirjun kaffi kandli keeled.

Ma kirjun kaffi kandli keeled
Ja kannan wiisid kalmule,
Ma peidan omad rõõmsad meeled
Ja jaadan laulusid laintele!

Ei hingel tule enam rahu,
Mu rind ei rõõmul tuksma saa —
Ei minu põue enam mahu
Mu sõbrake — mu troostija!

Ma walin omal' elu uue
Ja põlwe palju parema —
Ma wõtan wastu walge huue,
Lään kalmu kambri rõõmuga!

Oh naera !

Sa naerad, kui kurvastus
 ähwardab mind,
Sa naerad, kui pisaril läi-
 gib mu film!
Sa naerad, kui walu sees lõh-
 keb mu rind,
Sa naerad weel siis, kui olen
 ju külm!

Oh naera, oh naera, ei keelda wõi sind,
Sul sõbrake alles on tundmata ilm!
Sest naera kui soowid — küll tuleb ka hind,
Kus pisaril paisub ka sinugi film!

Olen näinud

Olen näinud kuidas lõpivad
Wanakesel päewak'sed —
Olen näinud kuidas tõtvad,
Napiks jääma paluk'sed!

Olen näinud kuidas wihkab
Wanakese ilma teed,
Olen kuulnud, kuis ta ihkab:
Surm, oh pühi filmatweed!

Wäga raske, raske elu,
Kanda muret, kurwastust —
Niman juba ette walu,
Raskeid päewi — wiletsust!

Seft ka igatsjetes loodan,
Loodan, ootan õhtufest,
Pille kalnu poole saadan,
Kus saan lahti muredest.

Küll ma laulaks

Küll ma laulaks laiaft ilmaft,
Laiast ilmaft — lagedaft —
Küll ma laulaks siniilmast,
Siniilmast — armsamast.

Küll ma laulaks taewa sinast,
Höbe tähte hülgujefst —
Küll ma laulaks koidukumast,
Kuldse pätkse kiiredest.

Küll ma laulaks mere laintest
Kiidaks kiireft sõbrakeft —
Küll ma laulaks igawujefst,
Igawujefst — südameft.

Aga kardan musta fuju,
Ruju kulmi kurjemaid,
Kardan tema wiha tuju
Silma waateid walusaid!

Kaks tamme.

Mu kaju kodu õues
Kaks tamme tugewad,
Ma nende warjul istes
Neid kuulsin kohawad:

Meie wõrseke, mis kurwalt
Siin istud mõtled sa?
Miks juba nõnda noorelt
Sa wõitled waluga?

Mill siis ju elus päike
Peab paistma rõõmsamalt,
Kui nüüd ju nutuläike
Sind waewab walusalt?

Kui meie minewikku
Sa wõiksid waadata,
Siis aega murelikku
Weel saaksid näha ja!

Ra süisgi meie lehtes
Ei läikin'd pisarad,
Kui kurwastuse ehtes
Meid nähti leinawad.

Tamme all.

Rõngus 6. 8. 97.

Siit hüigla tamme wilust
Silm waatab rahuga,
Ja ütlemata ilust
Kind paisjub rõõmula!

Siin ümbrus kõik on püha
Nii vaikne — waluta
Siin imelik kõik näha —
Ja ilus jaluta!

Siin niit ja nurm ning saarik,
End rõõmul suudlewad
„Siin püha hie waarik“,
Nii tammed räägiwad.

Siin wana ohwri mägi
Ka üsna lähedel
Siin imeline wägi . . .
Dn terwel loodusel!

Mu rinnas nagu walu
Et teise oma ta,
Ja minu päralt palu
Dn kanarpituga!

Siline lilleke.

Murelitult hilja —
lillekene
Tõstab pääd weel pääle
hallaöö,
Tõstab pääd — ja
waate leinaline,
Et tall' wõõle pantud
surma wöö!

Ei tal pole oota sooja wihma,
Loota ööpikute laulu häält —
Ei tal armastajat öde — wenda
Pole leida terve aasa päält!

Nõmme ääres fibuwits küll kaswab,
Sõnajalg ja näotu jõhwithein
Kaanarpif — ja karuohaf waatab
Neilgi palgel juba mure — lein!

Kandle keeled.

Rüül ma rõõmsalt kandle keeli
Paremine helistaks,
Küül ma muudaks kurbe meeli
Mõni kordgi rõõmsamaks.

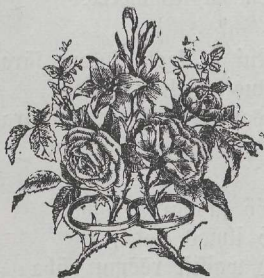
Uga waata, kuis mull' kostwad
Kurwad helid kõrvasse,
Kuis mull' tajakesi astwad
Kurwad kujud ilmsile:

Ma näen huuli naeratawad
Mulle vastu rõõmsamalt,
Tagaselja saajatawad
Kuulen mind — nii walusalt!

Ma näen noorust — rõõmust elu,
Viha wainu — leekisid —
Ma näen wanakeste walu,
Pisaraid ja ohkusi!

Ma näen kuidas salakattel
Selus õigust piitsutab . . .
Ma näen alles elawatel
Süba haudu awavad!

Rõõmsamine kandle keeled
Siis ei võigi kõlada,
Weel — kui ohkamise hääled
Kõdistavad kõrwasja.

Anna andeks!

Aнна andeks kullakene
Et ei saanud kirjuta! —
Mull ju valmis mullakene
Millesse pean külina!

Aeg on kassin kallis aga,
Kui küll süda põleb sees —
Pika waitimise taga,
Väigib rõõm ka filmavees.

Kui ka kaoks kuldne sära
Lootus' pärli pisarad,
Siisgi ei võiks minna ära
Põllult, kus on lõikajad!

Enne töö ja pärast püha
Siis võib ilmas elada,
Siis võib waitist rõõmu näha
Kutju koitu kumama.

Selleks kannatust ju rinda
Soovin juust ja südamest!
Pühktigu ju kallis Linda,
Piina piiske filmadest.

Jää Jumalaga!

Jää Jumalaga piiga,
Ei sind ei unusta!
Kuid küll sa minu wiga,
Weel naerad rõõmuga!

Ei sinu arm küll ära
Kao minu südamest,
Ei sinu helde waade
Mu mures rinnak'jest!

Jää Jumalaga! Kalliks
Sa mulle ikka jääd,
Ei seda wõigi usku,
Et minul meelest lääd!

Armu hind.

Oh kuis jääb mu
rinda

Walu ohkega,
Armastuse hinda
Järel' leinama!

Kui ma wõiksin wälja
Seda ohata,
Ei siis rasket piina
Enam tunneks ma!

Aga ohke juured
Wäga sügawas,
Kurwastused suured
Hinge piinamas.

Seft jääb ikka rinda
Walu ohkega,
Armastuse hinda
Järel' leinama!

Aja haual.

Hallaöö ju läbi metsa käinud,
Kutsun'd loodust talve meele —
Suwe röömud hingusele läinud,
Igapäevse ajameresse.

Kurblik loodus seisab leina riides
Tunneb kurbdust — heites unesse —
Kuiwast lehkest, — nagu leina häälest
Kahab leinalaul weel kõrwasse!

Veina ka sa inimene aega,
Mida elan'd oled röömuga,
Röömuft aega pisaril weel leina,
Leinapärga punu hauala.

Juku minu kallis sõber

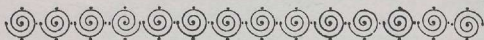
Juku minu kallis sõber!
Tal on süda hää,
Ei ta minu vastu ilmas
Vihaseks ei jää!

Kui küll sadab viha vihma
Wahel lõpmata,
Uga selle pääle jälle
Paistab päike ka.

Paistab päike — nagu tuli,
Tema filmadest —
Rahetjuse kiirtes nali,
Woolab südamest.

Sest mul Juku kallis sõber,
Tal on süda hää —
Ei ta minu vastu ilmas
Vihaseks ei jää!

Mul meeles veel . . .

Kui käisin karjas puude all,
Mul meeles veel need raad,
Mu karja muri, lamba tall
Mu sõbrad olid nad!

Mu tulekiwi, taela kass
Nüüd ammu kadunud,
Mu karja-kanik — kaela tass
On mullaks muutunud.

Mu pajupill — mu paradiis,
On kantud kalmula,
Mu weikse wilispilli wiis,
Ei enam kõla ta!

Nüüd olen juba wanamees
Ja kortsud kulmula,
Ning võitlen wintslen ilma sees
Ei tunne rõõmu ma!

Ära küsi!

Ära küsi — walu-
riffas rinnas
Lõhkeb süda — walan
piisaraid!

Ära küsi — saladust mis
ilmas
Lõpetanud minu lootused!

Ära küsi — kurwastus
ei mahu,

Enam ära minu rinnasse!

Ära küsi — kadunud mul rahu,
Walust piina tunneb hingefe!

Weike tihane.

Anduke mul oli
sõber,
Sõber, truu ja
hää!
Anduke mul oli
naaber,
Naaber, minu
pää!

Minu mõte,
minu tegu
Meeldis temale,

Raamatudgi olid segu
Minnes tunnile.

Nüüd on Anduke ju ammu
Ika vihane —
Tal ju ise õues kõnnib
Weike tihane.

Pakise awamisel.

Su pitserdatud pakifest
Ma rõõmul awasin,
Ja tulipuna õunadest,
Su arnu aimasin!

Mul rõõm ja lootus mõlemad
On lõõnud lõkkele,
Mul rind ja süda põlewad
Neil' paistab täheke!

Seft tuhat tänu tagasi
Nüüd saadan südamest,
Ja ootan jälle waguši
Sult weifest pakifest!

Sul nutta
wend ja
õde . . .

20. oktoobril 1894.

Meil surma ingel
käinud
Ja toonud survastust:
Meilt kõrge Isa läi-
nud,

Oh nuttu, kahetsust!

Sul nutta, wend ja õde,
On kõrget Isakest,
Kel armastus ja tõde
Nii heljus südamest.

See helde Walitseja
Ja meeles kaua weel —
Kus kõik Ta riigiraja
Nii õitses rahu-teel!

Kuulsin
 sinu leina
 laulu,
 Halja kase metja
 seest —
 Nagu kaebaks
 ja jääb walu,

Kannatuji elu eest!

Nagu õitseks sinul ilmas
 kõige rohkem õhakaid,
 Nagu hiilgaks sinul filmas
 kõige rohkem pisaraid.

Kallis laulu linnukene
 Sa wõid kurbdust kinnluta —
 On sul saatus leinaline
 Sa wõid seda awalda.

Tuleb sulle rõõmu tuju,
Heliseb ka rõõmus laul —
Rõõmu laulul ime mõju,
Kõlab taewalisel aul!

Aga kõik — mis minu rinda
Nõhub waitse waluga,
Jääb ka minu kalmu pinda
Pisjarille läikima!

Ööpikule.

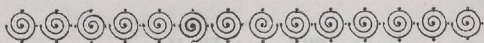
Unewaip fuis
laialt ta

Katab loodust rahuga,
Nimult ööpik ükski weel
Kes teeb löbu laulu teel.

Ööpik — öitsilinnuke,
Miks nii oled ürike?
Miks ei wõi sa pikemalt
Laulu lüüa löbusalt?

Miks siis ainult leheküül,
Kõlab sinu lahke laul?
Miks meil terwet suwe sa
Lauluga ei ilusta?

Ööpik — löbus linnuke,
Mine öösel puhkele!
Siis wõid meile pikemalt
Laulu lüüa löbusalt.

Sügisene wilu.

Sügis ja taewas, juba sügisene wilu
Tuli tuppa teretama mind!
Ütles: Otsas on ju juwe ilu
Milles kosunes ju haige riind!

Kewade sul meelest ammu läinud
Dma lapseliku rõõmuga,
Suwe lahkust küllalt oled näinud,
Sügiset — noh ära põlga ja!

Kui küll tuuled tunda weidi kaled,
Pilwed taewa wõlwiil mustemad,
Lahkujatel lindel hääled haled
Langend lehtes kuuled kahinad:

Siisgi tõsta tänu-käse palwes —
Looja ette rahus alanda;
Sügisel toob rikkust —
leib on salwes,
Et wõid rahulikult
elada.

Wõera wõileib.

Wõera wõileib on ju mõru,
Kääkis ema ifka mull',
„Wõera supp kui juuretõru,
Poeg, küll saatus ütleb full!“

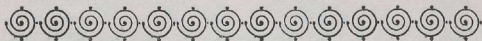
„Tühjutt, mis ema ajab,“
Ütlefin siis ifka ma,
„Seega ainult leiba rajab,
Et wõib napilt jagada.

Tõistre Madu wõeral lewal,
Teenib lapse põlwest ju,
Aga mis siis häda temal?
Polegi nii alatu!“

Läfsid aastad — läfsid ajad,
Surreks sircufin ka ma,
Tulid käia wõerad rajad,
Wõeras peres teenida.

Nüüd küll ema kallist juttu,
Wõin ma õigeks tunnista:
Sagedaste nähaks nuttu,
Wõeras peres lauala!

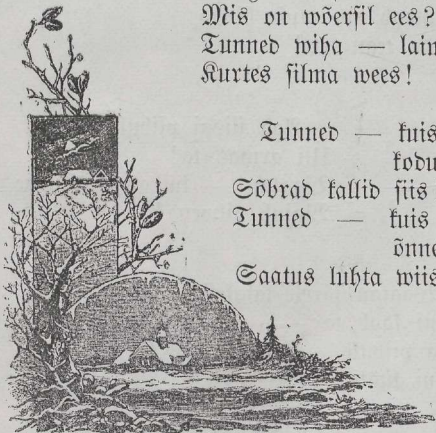
Sõbra S-le.

Wõera maale ihkas
Ammugi su rind.
Wõeral maal — ja ütliid,
Kantak' kättel sind.

Wõera maale lähad,
Kallis sõbrake,
Wõeralt wäljalt tahad
Pärge endale!

Uga kas sul aimu,
Mis on wõersil ees? —
Tunned wiha — laimu,
Kurtes filma wees!

Tunned — kuis su
kodu,
Sõbrad kallid kuis!
Tunned — kuis su
õnne,
Saatus lihta wiis!

Piibuke mu Mall ja Maali . . .

Piibuke mu Mall ja Maali,
Minu kaasake!
Piibuke mu rõõm ja nali
— Minu kallike!

Piibuke küll rikub rinda
Oma suitsuga,
Mandab mu muju hinda,
Seda tean ma!

Aga siiski piibukene,
Üli armas ta!
Vaatan — kuidas suitsukene
Wajub pilwena!

Vaatan järel' tasakesi
Kimi kaob ta —
Aga piibuke — mu mesi
Seni kustub ka!

Mis siis muud — kui võtan tiffu
Zälle rutuga,
Wiidan aega mureliffu,
Piibujutuga.

Piibuke mu Mall ja Maali,
Minu kaasake!
Piibuke mu rõõm ja nali
— Minu kallike!

Talweke.

Talweke, talweke,
Tuled nii wara ju wõersile!
Külmalt, nii armuta
Ilu meist kannad ja kalmula!

Talweke, talweke,
Oh kuis riisud meid haleste!
Ilu nüüd wõtad ka,
Laulud ju ammugi wõtsid ja!

Suweke, soojake
Hellitand ära mu südame,
Waluga tuksub ta —
Kole ja murelik elada!

Talweke, talweke,
Kurbdus on pandud ju kilmule —
Surmake sõua ja,
Kanna ka pea mind kalmula!

Millal?

Oh sõber, ilma
finuta
Ma rändan siin
kui sureja,
Ja ootan igatsusega
Mil võin find rõõmul
tereta!

Oh sõber, iitlale ometi
Mil tuled kodu tagasi?
Mul iga ootaw filmapiilk,
Kui surma saatja kihwtitilk!

Oh sõber tule, tule sa,
Ma enam ei võdi kannata!
Oh millal sa küll kodu saad,
Siis alles lõpivad pisarad!

Laulu kuuljad.

Minu laulu wiis on nagu
Bartsi pilli hääl,
Mida puhutakse ammu
Näutul nurme pääl.

Puhujaid on mitu sada
Palju paremaid,
Neil' ka õitseb õnnerada —
Neil on kuulajaid!

Uga minu pilli heli
Seljub pisarail,
Kuulajaid mul ainult neli
Küla wärawail:

Uga, ema, wend ja õde,
Kõik mu kuulajad —
Meile tuttawad ka ammu,
Minu pisarad!

Siind 15 kop.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00091407 3